

მენარმე ქალთა ფონდი
Fund of women Entrepreneurs

ქალი და ბიზნესი

Woman and Business

№6

გამოცემას აფინანსებს EED - ეკლესიების
განვითარების სამსახური (გერმანია)

Publication is financially supported by
EED (Germany)

ბიულეტენში გამოთქმული მოსაზრებები,
შესაძლოა არ ემთხვეოდეს EED-ს მოსაზრებებს

The views expressed in the bulletin does not
necessarily represent the views of EED

ქაღოი და ბიზნესი

№6

Woman and Business

2011

გიორგოვი 8 მარტი!

Happy Women's Day - March 8!

ს ა მ რ ე ვ ი

C o n t e n t

სტუმრები დონორი ორგანიზაციიდან	← 5	5 ⇒ GUESTS FROM DONOR ORGANIZATION
ორი წელი უმუშევარი ვიყავი...	← 6	7 ⇒ I WAS UNEMPLOYED FOR TWO YEARS...
ქალთა "ლედი"...	← 8	9 ⇒ BEAUTY SALON "LADY"
სამოქალაქო ფორუმი თემაზე - „ოჯახური ძალადობის პრევენცია - სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა“	← 10	12 ⇒ CIVIL FORUM ON – "DOMESTIC VIOLENCE – PREVENTION, STRATEGY AND ACTION PLAN"
საერთაშორისო კონფერენცია ვილნიუსში	← 14	15 ⇒ INTERNATIONAL CONFERENCE IN VILNIUS
ახალი ინიციატივა ქალთა მხარდასაჭერად	← 16	17 ⇒ NEW INITIATIVE TO SUPPORT WOMEN
ტრენინგი თემაზე - „მრავალფეროვნების მართვა“	← 18	19 ⇒ TRAINING ON – "DIVERSITY MANAGEMENT"
სამუშაო ადგილები ფოთში	← 20	22 ⇒ NEW WORK PLACES IN POTI
მანანა მოდებაძის წარმატებული „დიოსკურია“	← 24	25 ⇒ MANANA MODEBADZE'S SUCCESSFUL "DIOSKURIA"
იურისტის კუთხე	← 26	26 ⇒ LAWYER'S CORNER

სტუმრები დონორი ორგანიზაციიდან

აპრილში მენარმე ქალთა ფონდს ერთდღიანი სამუშაო ვიზიტით ეწვივნენ EED -ს წარმომადგენლები - ილონკა ბოლტზე (პროგრამების ოფიცერი ბალკანეთისა და კავკასიის ქვეყნებში), მაიკლ კრონენბერგი (უფროსი მენეჯერი), ლევან აბაშიძე (კონსულტანტი საქართველოში).

შეხვედრაზე მენარმე ქალთა ფონდის წარმომადგენლებმა სტუმრებს საკუთარ საქმიანობის შესახებ უამბეს. ილონკა ბოლტზე დაინტერესდა, რამდენად არის ცნობილი მენარმე ქალთა ფონდის საქმიანობა ადგილობრივი ხელისუფლების წარმომადგენლებისთვის და როგორია მათი დამოკიდებულება?

ფონდის თავმჯდომარემ - მერი გელაშვილმა შემდეგი კომენტარი გააკეთა: „თანამშრომლობა ადგილობრივ ხელისუფლებასთან ჩვენი მუშაობის პარალელურად მიმდინარეობს. ისინი კარგად იცნობენ ჩვენს პროგრამებს, მონაწილეობენ ჩვენს ღონისძიებებში და დადებითად არიან განწყობილი ჩვენი საქმიანობის მიმართ. დახმარება ფინანსური თვალსაზრისით არ შეუძლიათ, მაგრამ არის საკითხები, რომლებიც მათი ჩარევის გარეშე ვერ გვარდება. მაგალითად, ერთ-ერთ მენარმეს სალონის გასახსნელად ნებართვა სჭირდებოდა, მსგავსი სახის დახმარებას ისინი უპრობლემოდ გვინვევენ, კანონის ფარგლებში, რა თქმა უნდა.“ შეხვედრის მეორე ნაწილში სტუმრებმა მენარმე ქალთა ფონდის მიერ ქუთაისში შექმნილი ორი სამუშაო ადგილი დაათვალიერეს: მაია დათიაშვილის სილამაზის სალონი „ლედისა“ და ნანა ჯანჯღავას სამკერვალო სალონის საქმიანობას გაეცნენ.

GUESTS FROM DONOR ORGANIZATION

In April representatives of EED: Ilonka Boltze (Programme Officer in Balkans and Caucasus), Michael Kronenberg (Senior Manager of financial instruments) and Levan Abashidze (Consultant in Georgia), had a one-day visit to Fund of Women Entrepreneurs.

Representatives of the FWE presented their works to the guests. Ilonka Boltze enquired whether local government was familiar with activities of the FWE and what their reaction was.

Meri Gelashvili, FWE chairperson made the following comment:

“We cooperate with local government simultaneously with our activities, they are aware of our programmes, participate in our events and have positive attitude towards our work. They are not able to help us financially, but there are certain issues, which is impossible to solve without their involvement. For example, one of the entrepreneurs needed permission to open a beauty salon, they provide with this type of support easily, in legal frames of course.”

Guests of the FWE visited two work places as well: beauty salon “Lady” owned by Maia Datiashvili and Nana Janjghava’s sewing workshop.

ოკი წადი უფუფუფაჰი ვიყავი...

ნანა ჯანჯღავა ერთ-ერთი იმათათგანია, ვისი ბიზნესიც წარმატებით მუშაობს. მას მუშაობის პროცესში ვესტუმრეთ და რამდენიმე შეკითხვით მივმართეთ.

- აფხაზეთში ოჩამჩირის რაიონში, სოფელ ახალ კინდლში ვცხოვრობდი. 12 წლის ვიყავი, იქიდან რომ წამოვედი. ახლა ქუთაისში ვცხოვრობ. სკოლის დამთავრების შემდეგ სამედიცინო კოლეჯში გავაგრძელე სწავლა. მისი წარმატებით დამთავრების შემდეგ კი, თბილისში, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის უნივერსიტეტის სამედიცინო ფაკულტეტზე მოვეწყვე. პარალელურად, ქუთაისში, სსმი-ის, ეკონომიკური ფაკულტეტის დაუსწრებელ განყოფილებაზე ვსწავლობდი. სამწუხაროდ, ჩემი ოცნების ახდენას - გამოვსულიყავი პედიატრი, ფინანსურმა პრობლემებმა ხელი შეუშალა. ოჯახმა ვერ შეძლო ჩემი სწავლის ქირის გადახდა, თანაც დედაც ხშირად ავადმყოფობდა... ასე რომ, სპეციალობით პედიატრი არა, მაგრამ ეკონომისტი ნამდვილად ვარ.

- სტუდენტობის პერიოდში დაოჯახდი?

- ჩემი მეუღლე ექიმი. ის, თბილისში, პრაქტიკაზე ყოფნისას გავიცანი... გვყავს ერთი შვილი - 4 წლის ანა. ოჯახში, მოგეხსენებათ, ათასი საჭიროება იჩენს თავს. გული მწყდებოდა, რომ ჩემი სპეციალობით ვერ დავსაქმდი, მიუხედავად იმისა, რომ წითელ დიპლომზე მაქვს ეკონომიკური ფაკულტეტი დამთავრებული. ძალიან ცუდია, როცა ვერ ახერხებ საკუთარი თავის რეალიზებას. მასხოვს, გავიარე ტესტირება პროკრედიტ ბანკში, გამანაწილეს ბათუმში. იმის გამო, რომ ბავშვი პატარა მყავდა და ვერ მივატოვებდი, უარი ვთქვი სამსახურზე. ფაქტიურად, ინსტიტუტის დამთავრების შემდეგ, 2 წელი დაუსაქმებელი ვიყავი. ბუნებით არ ვარ ინერტული ადამიანი. სულ მქონდა მოთხოვნილება, წამომეწყო საკუთარი საქმე და მომეხდინა ჩემი თავის რეალიზება.

- ალბათ, ამ მოთხოვნილებამ მოგიყვანა მენარმე ქალთა ფონდში?

- ნამდვილად. ყველანაირ წყაროს მოვიძიებდი საიმისოდ, რომ საკუთარი შესაძლებლობები წარმომეჩინა და დავსაქმებულიყავი. მას შემდეგ, რაც შევიტყვე მენარმე ქალთა ფონდის საქმიანობაზე, რომ იტყვიან, მოსვენება დავკარგე.

- და რა შეიტყვე იხეთი, რამაც, როგორც შენ ამბობ, მოსვენება დავაკარგინა.

- ამ ორგანიზაციაში, მსურველებს, შეეძლოთ უფასოდ გაეცლოთ პროფესიული კურსები(ჭრა-კერვა, ბულალტერია), ბიზნეს-ტრენინგები.

დავესწარი ტრენინგს მცირე ბიზნესის საფუძვლებში. დავნერე პროექტი - მინი-სამკერვალო "პრინცესა". საბედნიეროდ, გავიმარჯვე. ამ ფაქტმა ჩემს ცხოვრებაში სიახლე შემოიტანა. მენარმე ქალთა ფონდმა საქმის წამოსაწყებად მეტად აუცილებელი, 450 ლარიანი საკერავი მანქანა და სხვა საჭირო ნივთები შემიძინა. ამით შეგულიანებულმა, გადაწყვიტე მეთანამშრომლა ჩემს ძმასთან, ინდემნარმე - მამუკა ჯანჯღავასთან, რომელსაც რბილი ავეჯის საამქრო აქვს გახსნილი. მას სჭირდებოდა რბილი ავეჯის გადასაკრავების მკერავი. მეც არ დავაყოვნე: იჯარით ავიღე ფართი და შევუდექი საქმიანობას. ჩემს მიერ წარმოებულ პროდუქციას სწორედ ის ყიდულობს.

- მასალით ვინ გამარაგებს?

- პირველ ეტაპზე რეალიზატორებისგან ვიძენდი ნაჭრებს, რომელიც საკმაოდ ძვირი მიჯდებოდა. ფაქტიურად, ორმაგს ვიხდიდი. როგორც კი ცოტათი "მოვლონიერდი", გადაწყვიტე, თავადვე მეზრუნა მის ჩამოტანაზე. ჩავდივართ დუბაიში და იქიდან ჩამოგვაქვს საჭირო ნედლეული. ის მოგება, რაც რეალიზატორს რჩებოდა, ახლა მე მრჩება.

- შენ ხშირად ამბობ "ჩვენს", ვის გულისხმობ, ბიზნესში შენთან ერთად ვინ არის ჩართული?

- დიას! მეუღლე და ძმა მეხმარებიან. ისინი დამყვებიან დუბაიში ნედლეულის ჩამოსატანად.

- რა ასაკისაა შენი ბიზნესი, თუ შექმლი ვინმე დაგესაქმებინა?

- ერთი წელია, უკვე, ამ საქმიანობაში ვარ ჩართული. ავიყვანე დამხმარე, რომელსაც ვიბარებ იმ პერიოდში, როცა შეკვეთები ბევრია და ვერ ვასწრებ.

- თუ ხარ დაკვირვებული, როდის აღწევს პიკს შეკვეთების რაოდენობა?

- იანვარ-თებერვალში. საერთოდ, დღესასწაულებზე იზრდება შეკვეთების რიცხვი.

- როგორ მოიძიე ის საწყისი თანხა, რომელიც დუბაიში წასასვლელად საჭირო იყო.

- თიბისი ბანკში ავიღე კრედიტი - 5000 ლარის ოდენობით. 2 თვეა, რაც სესხი დავფარე.

- დღევანდელი გადასახედიდან, როგორ შეაფასებდი შენს საქმიანობას?

- უკმაყოფილო ნამდვილად არ ვარ. შემიძლია ვთქვა, რომ წარმატებული მენარმე ვარ. მაგალითად, საახალწლოდ, 3000 ლარი სუფთა მოგება დამრჩა, ჩემს ძმას კი - 6000 ლარი. დასავლეთ საქართველოს "პრინციპებით" მარტოს ამარაგებს.

- რას ნიშნავს „პრინციპა“?

- იმ სტილის გადასაფარებლებს, რომელსაც რბილი ავეჯისთვის ვკერავ, „პრინციპა“ ჰქვია.

- როგორია შენი სამომავლო გეგმები?

- გამომდინარე იქედან, რომ რბილი ავეჯის საამქროს ფილიალების გახსნა იგეგმება სხვადასხვა ქალაქში, მეც დამჭირდება გაფართოება, ანუ ავიყვან მკერავებს. შევიძენ საკერავ მანქანებს...

- ნანა, მაინც რა განაპირობებს შენს წარმატებას?

- პირველ რიგში, მონდომება, საკუთარი თავის რწმენა. ადამიანმა საკუთარი თავის რეალიზება იმ სფეროში უნდა მოახერხო, რომელშიც წარმატებული იქნები. ძალიან დიდი ბიძგის მომცემი იყო მენარმე ქალთა ფონდის მიერ ჩემთვის შეძენილი საკერავი მანქანა.

- რა მოგიტანა მცირე ბიზნესში დასაქმება?

- გამოცდილება, საკუთარი ფული. მართალია, ჩემი მეუღლე წლებია, მუშაობს და ოჯახს არაფერს აკლებს, მაგრამ ჩემი უმუშევრობა მაკომპლექსებდა. იყო პერიოდები, როცა რაღაც მინდოდა და დამიმალავს. სულ სხვაა, როცა ქალს საკუთარი ფული გაქვს და მისი განკარგვა შეგიძლია, არ ხარ სხვაზე დამოკიდებული. თვითკმაყოფილების გრძნობა გამიჩნდა, უფრო მყარად ვგრძნობ თავს. ქალისთვის 500 ლარი ცოტა არაა. თამამად შემიძლია ვთქვა, რომ ეკონომიკურად დამოუკიდებელი ვარ.

- ნანა, რას ურჩევ ქალებს, რომლებსაც მცირე ბიზნესის წამოწყება სურთ?

- არასოდეს დაეცნენ სულით. იყვნენ იმედიანად. დიდი მონდომებაა საჭირო, რომ წარმატებას მიაღწიო.

I WAS UNEMPLOYED FOR TWO YEARS...

Nana Janjghava is among those whose work place is profitable. We visited her during working process and asput several questions.

- I used to live in Kindghi village, Ochamchire, Abkhazia. I was 12 when left that place and now live in Kutaisi. After school I continued to study at medical college. After its successful completion I was enrolled in Ivane Javakhishvili Tbilisi State University on Medical Faculty. Simultaneously I studied economics in Kutaisi part-time. Unfortunately my dream to become a pediatrician was impeded by financial problems. My family could not afford to pay my study fee and mother was often ill as well... However I could not become a pediatrician managed to become an economist.

- Did you get married while being a student?

- My husband is a doctor. I met him in Tbilisi ... We have one child. I could not find job with my profession however I had a red diploma in economics. It is very awful when you cannot manage to self-realization. Once I took a test at Procredit Bank and was offered job in Batumi. But my child was too small I would not be able to leave her and refused. In fact two years after graduation I was unemployed. I always wanted to start my own business and achieve a self-realization.

- Has this desire brought you to the FWE?

- Definitely. I had no rest since I heard about the works of the Fund of Women Entrepreneurs.

- What have you heard that made you to lose rest?

- Possibility to take vocational courses and business trainings in the organization free of charge.

- I attended training in basics of small business and drafted a project – mini-sewing shop “Princess”. Fortunately I won it. This fact brought novelty into my life. FWE bought for me the sewing machine of 450 Lari and other necessary things to start a business. I decided to cooperate with my brother, individual entrepreneur – Mamuka Janjghava – who owns furniture workshop. He needed tailor of furniture covers. I have not hesitated: rented a space and started to work. He buys the product made by me.

- Who supplies you with the materials?

- Initially I used to buy materials locally which were quite expensive, as had to pay double price. When I became financially a bit stronger decided to bring it myself. We bring it from Dubai.

- You often use “We”, whom do you mean, who is involved in the business besides you?

- My husband and brother help me. They travel with me to Dubai.

- How old is your business and have you managed to employ others?

- It has been a year since I started the business, and have hired an assistant, who works during the periods when I have lots of orders.

- Have you noticed when your orders reach a peak?

- In January-February. Usually number of orders increases during holidays.

- How did you manage to find necessary funds to travel to Dubai?

- I took a credit in amount of – 5000 Lari from TBC bank and covered it 2 months ago.

- How would you evaluate your business from present perspective?

- I am definitely satisfied I may even be called a successful entrepreneur. For example for the New Year period my net profit was 3000 Lari and my brother’s was 6000 Lari. He is the only supplier of “Princesses” in West Georgia.

- Why “Princess”?

- The style of the covers I sew for the furniture is called “Princess”.

- What are your future plans?

- I plan to expand my business, hire tailors and buy sewing machines, hence it is planned to open a branch of the furniture workshop in various cities.

- Nana, could you identify the factors that led to you to the success?

- Desire in the first place and self-confidence. Everyone should reach self-realization in the field that will be successful. Sewing machine bought for me by the FWE was a huge step forward.

- What has small entrepreneurship brought to you?

- Experience and own money. Though my husband has been working and supporting the family for years, my unemployment made me feel inconvenient. There were periods when I wanted to work but hid that desire. It is totally different when a woman has her own money and may spend it independently. Feeling of self-confidence arose in me. 500 Lari for a woman is not a small amount. I may say that I am economically self-reliant.

- Nana, what would you recommend to those women who want to start a business?

- Never to give up, always have hope. It takes a lot of hard work to achieve success.

მართა “ღერძი”...

მაია დათიაშვილი ქუთაისელია. 15 წლის იყო, როცა ზაზა სვანაძესთან ერთად ოჯახი შექმნა. დღეს ის 16 წლის ვაჟის დედაა.

- მეცხრეკლასელისთვის დაოჯახება ბეჭებზე აკიდებული მძიმე ტვირთია, - გამოცდილებას გვიზიარებს მაია. - სკოლის დამთავრების შემდეგ სამხატვრო სკოლაში გავაგრძელე სწავლა. თუმცა, ჩემი საქმიანობა თავიდანვე სავაჭრო სფეროთი შემოიფარგლა...

ექვსი თვის განმავლობაში მაია ქმართან და 4 წლის შვილთან ერთად უკრაინის ქალაქ მა-

რიოპოლში ცხოვრობდა და სამენარმეო საქმიანობას ეწეოდა. დროის ამ მონაკვეთში ოჯახში მხოლოდ ის მუშაობდა. ქუთაისში ჩამოსვლის შემდეგ მისმა მეუღლემაც ბიზნეს-საქმიანობა წამოიწყო.

- მიუხედავად იმისა, რომ ზაზა მუშაობდა, ჩემს დასახმარებლადაც პოულობდა დროს. რუსეთიდან, თურქეთიდან და აზერბაიჯანიდან ჩამომქონდა საქონელი და თავადვე ვუკეთებდი რეალიზაციას. უნდა ითქვას, რომ ეს საქმე კარგად გამომდიოდა.

თავისი საქმიანობით კმაყოფილი მაია ამას არ დასჯერდა და საკუთარი შესაძლებლობების გამოცდა გადაწყვიტა. კომპიუტერის შესწავლის სურვილმა მენარმე ქალთა ფონდში მოიყ-

ვანა და... ოცნებაც აიხდინა. შემდეგ ცოდნის გაღრმავებისა და ქალთა სალონის გახსნის მიზნით ბიზნეს-ტრენინგს დაესწრო და მინი-პროექტების კონკურსშიც გაიმარჯვა. ფონდის მესვეურებმა საკუთარი სალონისთვის სარკეები, მაგიდები, სკამები, თმის საშრობი და სხვა საჭირო ინვენტარი შეუძინეს.

- ჭავჭავაძის გამზირზე იჯარით ავიღე ფართი. სალონში კოსმეტოლოგი და სამი სტილისტი დავასაქმე. ორ მათგანს მენარმე ქალთა ფონდის ბიზნეს-ტრენინგი აქვს გავლილი. რეკომენდაცია ფონდელებმა გაუწიეს. მოხარული ვარ, რომ დღეს ისინი ჩემი თანამშრომლები არიან. კლიენტები კმაყოფილები არიან მათი მომსახურებით. ეს კი აძლიერებს მომხმარებელთა ინტერესს ჩემი სალონისადმი. „ლედიში“ თმის

შეჭრა ხუთი ლარი ღირს, დავარცხნა - ოთხი ლარი, შეჭრა-დავარცხნა - ათი ლარი. ასე, რომ ჩვენი მომსახურება მოქალაქეებისთვის ხელმისაწვდომია, ჩემთვის კი მომგებიანი...

მაიას იდეები არ ელევა: კომპიუტერული მომსახურება, საქორნილო მანქანების დიზაინი, მასაჟისტიკის აყვანა, სოლარიუმის გახსნა - ამ ყველაფერზე უკვე ფიქრობს და ღრმად არის დარწმუნებული, რომ განახორციელებს კიდევ. ჩვენ ისლა დაგვრჩენია, წარმატებები ვუსურვოთ მას.

ნანა ჯიქია

BEAUTY SALON "LADY"

Maia Datiashvili is from Kutaisi. She was 15 when married Zaza Svanidze and now has 16 years old son.

- To get married in the ninth grade at school is quite a heavy burden- says Maia. – After completion of school I continued to study at Arts School, however my profession finally was limited to trade...

During six months Maia her husband and 4 years old son lived in Mariopol city in Ukraine and where she was occupied with entrepreneurship. At that time she was the only family member that worked. After returning to Kutaisi her husband started business as well.

- Although Zaza was working, he always found time to help me. I used to bring products from Russia, Turkey and Azerbaijan and sell it myself. I may say that the business went quite well.

But it was not enough for Maia and decided to test her capabilities. Desire to obtain computer skills brought her to the FWE. And consequently she managed to make her dreams come true free of charge. She attended the training to deepen knowledge and to start a new business and finally won the contest. FWE bought for her special mir-

rors, tables, chairs, hair dryers and other necessary tools for the beauty salon Maia named "lady".

- I rented a space on Chavchavadze Avenue and hired a cosmetologist and three stylists. Two of them have passed the business-trainings of the FWE and had references from the Fund. I am glad that today they work with me and my clients are satisfied with them as well. Haircut in Lady costs 5 lari, hairdo – 4 lari, haircut and hairdo – 10 lari, this way our service is affordable for our citizens and profitable for me... Maia has plenty of other ideas as well: computer service, design of wedding cars, hiring a massager, and opening of a solarium – she is already thinking about them and is confident that will implement. All we have left to do is wish her luck.

NANA JIKIA

საქართველო ფოკუსში თემაზე - „ოჯახური ძალადობის პრევენცია - სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა“

ცხრა მარტს ქუთაისში, სასტუმრო „ტირიფების“ საკონფერენციო დარბაზში ფონდი „სოხუმისა“ და მენარმე ქალთა ფონდის ერთობლივი სამოქალაქო ფორუმი ჩატარდა. ღონისძიება ქალთა საერთაშორისო დღის, 8 მარტის, ასი წლისთავს მიეძღვნა.

„ოჯახური ძალადობის პრევენცია - სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა“ - ამ თემის განსახილველად ხუთი სხვადასხვა ჯგუფი გაერთიანდა: სახელმწიფო სტრუქტურები, მასშედი, ფსიქოლოგები და იურისტები, საზოგადოება - აქტივისტი ქალები, მენარმეები. მენარმეებს წარმოადგენდნენ ქალები ფოთიდან, ზესტაფონიდან, ხონიდან, ვანიდან. ფორუმის თემიდან გამომდინარე, ჯგუფებმა იმუშავეს პრობლემაზე - „ოჯახური ძალადობა ნეგატიურ გავლენას ახდენს ქალებზე“.

ფორუმზე მენარმე ქალებმა საკუთარი პროდუქციის გამოფენაც მოაწყვეს. საგამოფენო კუთხე მრავალფეროვნებით გამოირჩეოდა: საკონდიტრო, კულინარიული ნაწარმი, აჯიკა და სხვადასხვა სახის სანებელი, ნატურალური თაფლი, ხის ნაკეთობები, ნაქსოვი, შეკერილი პროდუქცია...

ფორუმი მიჰყავდა მენარმე ქალთა ფონდის თავმჯდომარეს მერი გელაშვილს, რომელმაც დღის წესრიგი და მუშაობის ძირითადი მიზანი გააცნო შეკრებილებს:

„ეს შეხვედრა მიმართულია იქითკენ, რომ ერთობლივად, საზოგადოების სხვადასხვა სტრუქტურების წარმომადგენლებთან ერთად შევიმუშაოთ ის სტრატეგია, რომელიც ძალადობის პრევენციას ისახავს მიზნად. ჩვენი ერთობლივი მუშაობა უსათუოდ გამოიღებს შედეგს, რადგან სწორედ კოორდინირებული ქმედებით არის შესაძლებელი პოზიტიური შედეგების მიღწევა“.

მოსხენება მენარმე ქალთა ფონდის საქმიანობაზე კოორდინატორმა მირანდა გვანცელაძემ გააკეთა: მან აღნიშნა, რომ ქალის მიმართ ძალადობა გლობალური პრობლემაა და იგი არანაირ საზღვრებში არ ჯდება. პრობლემა ძალიან ხშირად გამომდინარეობს ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური მდგომარეობიდან და უმუშევრობა, სოციალური პრობლემები სერიოზულ ნიადაგს უქმნის.

საუბარი იყო იმაზე, რომ ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების ერთ-ერთი პრიორიტეტი მცირე ბიზნესის განვითარება უნდა იყოს, რაც განაპი-

რობებს მისი ეროვნული პროდუქტის ზრდას და სოციალურ სტაბილურობას.

„ფაქტია, რომ საქართველოში, რეალურად, ოჯახური ძალადობის გაცილებით მეტი შემთხვევა ფიქსირდება, ვიდრე ეს ოფიციალურ მონაცემებში ჩანს. ვინაიდან ქალები, როგორც წესი, ინცინდენტის განმარტებებს მაქსიმალურად ერიდებიან, რაც ხშირ შემთხვევაში გაცილებით მძიმე შედეგების წინაპირობა ხდება“.

მომხსენებელმა აღნიშნა, რომ მცირე ბიზნესში ქალთა ჩართულობის ხელშეწყობით, მათთვის სამუშაო ადგილების შექმნით და პროფესიული დონის ამაღლებით, მენარმე ქალთა ფონდი ცდილობს, საკუთარი წვლილი შეიტანოს ოჯახური ძალადობის პრევენციის საქმეში. რადგან, რაც უფრო ძლიერი და სტაბილურია ქალის ეკონომიკური მდგომარეობა, მით უფრო ნაკლებია შანსი - გახდეს ძალადობის მსხვერპლი. მენარმე ქალთა ფონდის მიზანია ქალთა ეკონომიკური აქტივობის გაზრდა, ლიდერული უნარ-ჩვევების განვითარება და დევნილი საზოგადოების ადგილობრივ საზოგადოებასთან ინტეგრაციის მხარდაჭერა.

მოსხენებაში, ამავდროულად, საუბარი იყო მენარმე ქალთა ფონდის მიერ ბოლო ორი წლის განმავლობაში მიღწეულ შედეგებზე და გამოწვევებზე. „ფონდის მიერ გავლილმა გზამ მიგვიყვანა იმ დასკვნამდე, რომ საჭიროა ჩვენს ბენეფიციართა არეალის გაზრდა. ორგანიზაცია ძირითადად ორიენტირებული იყო დევნილ ქალებზე. 2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ომმა დაგვარწმუნა, რომ დევნილთა დაბრუნება შორი პერსპექტივაა და ამიტომაც აუცილებელია მათი ინტეგრირება ადგილობრივ თემში. მივედით დასკვნამდე, რომ იმ აქტივობებში, რომელსაც ვატარებთ, უნდა ჩავრთოთ ადგილობრივი მოსახლეობა, განსაკუთრებით ის ოჯახები, რომლებიც სიღარიბის ზღვარს ქვემოთ ცხოვრობენ. 2009-2010 წლების განმავლობაში მენარმე ქალთა ფონდის მიერ ორგანიზებული იქნა 25 სამუშაო ადგილი. ბენეფიციარებს შორის არიან ახალი დევნილები - წეროვანსა და გეგუთში, ორი სამუშაო ადგილი შეიქმნა აფხაზეთის საზღვრისპირა სოფლებში ნაბაკევსა და ხურჩაში.“

კოორდინატორმა ისაუბრა საინფორმაციო მუშაობაზეც: „ორგანიზაციაში სერიოზული მუშაობა ხორციელდება საინფორმაციო კუთხით, გამოვიდა დამხმარე მეთოდური სახელმძღვანელო, რომელიც დაეხმარება ქალებს, გაერკვნენ მცირე

ბიზნესის საფუძვლებში. პერიოდულად გამოდის საინფორმაციო ჟურნალი „ქალი და ბიზნესი“. ის ეხმარება მკითხველს, გაეცნოს მენარმე ქალთა ფონდის საქმიანობას, მიიღოს მისთვის საჭირო ინფორმაციები. ჟურნალში იბეჭდება სტატიები წარმატებულ მენარმეებზე, რაც არის ერთგვარი სტიმული, მაგალითი, რომ სხვა ქალებიც აქტიურად ჩაერთონ მცირე ბიზნესში.

რუბრიკა - იურისტის კუთხე - მიზნად ისახავს, მენარმეებმა მიიღონ საჭირო ინფორმაციები სამართლებრივ საკითხებთან დაკავშირებით. ჟურნალის ინგლისური ვერსია იძლევა საშუალებას, საერთაშორისო ორგანიზაციები, წარმომადგენლები გაეცნონ გამოცემას.

ტელეგადაცემების მიზანია ქალთა მცირე ბიზნესის განვითარების პროპაგანდა, მენარმე ქალთა მიერ განხორციელებული საქმიანობების გაშუქება. საზოგადოების ინფორმირება ქალთა სამენარმეო საქმიანობის შესახებ.

გადაცემის ეფექტურობაზე მეტყველებს სტუდიაში შემოსული ზარების სიმრავლე.

პროფესიული გადამზადების კურსები ინგლისურის, კომპიუტერის, საბუღალტრო აღრიცხვის შესასწავლად 300-ზე მეტმა მსმენელმა გაიარა, მათ შორის არიან ისინი, რომლებსაც სწორედ აქ მიღებული უნარები დაეხმარათ დასაქმებაში.

პერიოდულად ჩატარებული სამუშაო ადგილების მონიტორინგი საშუალებას იძლევა, გამოვლინდეს ის პრობლემები, რომელთაც ჩვენი მენარმეები მუშაობის პროცესში აწყდებიან, გამოვლინდეს, რამდენად იქნა გათვალისწინებული ის რისკ-ფაქტორები, რომელიც ნებისმიერი საქმის დაწყებას ახლავს თან“.

მომხსენებლის გამოსვლის შემდეგ მუშაობა ჯგუფებში წარიმართა. მენარმეთა ჯგუფი აქტიურად შეუდგა პრობლემაზე მუშაობას.

ჯგუფის წევრები კოლეგიალურად მუშაო-

ბდნენ. ცდილობდნენ, საკუთარი მოსაზრება თუ გამოცდილება გაეზიარებინათ ერთმანეთისთვის. დასაწყისში აქცენტი გააკეთეს ძალადობის იმ ფორმებზე, რომელიც განსაკუთრებით გავრცელებულია. მათი აზრით, ეს არის ეკონომიკური და ფსიქოლოგიური ხასიათის ძალადობა.

პრევენციულ ღონისძიებებს შორის სხვადასხვა ფაქტორები მოიაზრეს. აღინიშნა, რომ მძიმე სოციალური ფონი, ეკონომიკური სიდუხჭირე პირდაპირ კავშირშია ძალადობასთან. აქედან გამომდინარე, პრევენციულ ღონისძიებებში ძირითადი აქცენტი სწორედ ქალთა ეკონომიკურ დამოუკიდებლობაზე გაკეთდა. თუ ქალი ეკონომიკურად ძლიერია, ის ნაკლებად შეიძლება, გახდეს ძალადობის მსხვერპლი.

ჯგუფი მიიჩნევს, რომ რაც უფრო მეტი ქალი დასაქმდება, მით ნაკლები პოტენციური მსხვერპლი გვეყოლება. მონაწილეებმა ისაუბრეს ქვეყანაში შექმნილ მძიმე სოციალურ და ეკონომიკურ ფონზე, რომელიც ხელს უშლის მამაკაცს, შეასრულოს ტრადიციული „მემომტანის“ ფუნქცია. ეს, მათი აზრით, ოჯახში ქმნის ფსიქოლოგიურ პრობლემებს, რაც შემდგომ ოჯახში ძალადობის სახით გამოიხატება.

ჯგუფი მიიჩნევს, რომ აუცილებელია საკანონმდებლო ცვლილებები, ოჯახური ძალადობის შესახებ კანონის სრულად ამოქმედება და საგანმანათლებლო საქმიანობის გაფართოება რეგიონებში როგორც ქალებთან, ასევე ახალგაზრდა გოგონებთან.

პრევენტატორებმა „იდეათა ფარდავით“ ნათლად წარმოაჩინეს, რომ ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების ერთ-ერთი პრიორიტეტი მცირე ბიზნესის განვითარება და მასში ქალთა ჩართვა უნდა იყოს, რადგან ეს ყველაფერი პირდაპირ კავშირშია ქალთა მიმართ ძალადობის პრევენციასთან.

ლიანა ყურაშვილი

CIVIL FORUM ON – "DOMESTIC VIOLENCE – PREVENTION, STRATEGY AND ACTION PLAN"

On the ninth of March, Fund of Women Entrepreneurs and Fund Sukhumi conducted joint civil forum, in the conference hall of hotel "Tiripebi", Kutaisi. The forum was dedicated to 100th anniversary of women's international Day, 8th of March.

Representatives of five different groups: official authorities, mass-media, psychologists, lawyers and civil society – women activist and women entrepreneurs, from Poti, Zestaponi, Khoni and Vani, were gathered to discuss the topic – "Domestic Violence – Prevention, Strategy and Action Plan."

In accordance with the topic of the meeting, groups worked on the problem – "Negative impact of domestic violence on women."

Women entrepreneurs presented their products in frames of the forum as well. The exhibition corner was rich with variety of products: pastry, culinary products, Ajika, various sauces, honey, sewed, knitted products...

The meeting was led by Meri Gelashvili, Chairperson of the Fund of Women Entrepreneurs who acquainted the attendants with the forum's agenda and major goal:

"Aim of the meeting is to elaborate strategy for violence prevention in collaboration with various structures of the society. Our joint work will be undoubtedly fruitful because coordinated efforts lead to positive results."

Miranda Gvantseladze, Coordinator made a presentation on works of the FWE. She stated that violence is a global issue and has no boundaries. Frequently the problem is closely related to social-economic conditions of a country, where unemployment and social issues create basis for its development.

Development of small entrepreneurship, as a

priority for economic development of a country, was discussed during the meeting, as the developed small entrepreneurship leads to increase of GDP and social stability.

"Apparently, official data on domestic violence is insufficient in comparison with real cases in Georgia. Because women avoid divulgence of the cases maximally and this frequently becomes precondition for worse outcomes."

The Rapporteur mentioned that Fund of Women Entrepreneurs, through supporting women's involvement into small entrepreneurship, creating new work places and rendering with educational skills, tries to contribute its efforts in prevention of domestic violence. Stronger and more stable is the economic condition of a woman fewer is the possibility of her becoming a victim of domestic violence. Therefore aims of the FWE are raising economic activities of women, development of leadership skills and supporting the internally displaced society in integration with the local community.

The presentation included information regarding achievements and challenges of the FWE during the last two years. "Past experience of the FWE led us to the conclusion that it was neces-

sary to expand scope of our activities, and it was reflected on our works with the target groups that mostly consisted of IDP women. Georgian-Russian war in 2008 made it evident that return of IDPs was a far perspective and it was necessary to direct efforts on their integration into local community. We decided that local population should be involved in our activities as well, especially the families who live beyond poverty level. During 2009/2010 FWE organized 25 work places, including for new IDPs in – Tserovani and Geguti, and 2 work places were created in Nabakevi and Khurcha villages bordering with conflict region of Abkhazia.”

She talked about informational activities as well.

“The organization is taking serious steps towards raising public awareness. New guidebook, helping women to understand basics of entrepreneurship, was published. Newsletter “Woman and Business” is published periodically, informing women about activities of the FWE and providing with other necessary information. Articles on successful women entrepreneurs are published in the periodical which is type of stimulus for other women to start their own businesses. Aim of the rubric – lawyer corner is to provide readers with essential legal information. English version is designed for representatives of international organizations and donors.

Aims of the television programs are promotion of women’s small entrepreneurship and raising public awareness regarding the issue. Number of phone calls from the audience is the proof of the programs’ effectiveness.

Vocational courses in English language, computers, accounting were taken by more than 300 students, including those for whom skills gained on the courses helped to find jobs.

Monitoring of the work places revealed problems our entrepreneurs face with during the process. Also it enables to define how efficiently the risk-factors, characteristic to every business activity, were determined.”

The presentation was followed by group works. Group of entrepreneurs started to work on problems actively.

Initially group members defined forms of violence mostly spread, which included economic and psychological types of violence.

Group members worked collegially and tried to share their experience. During the process, they considered various factors among the preventive measures. It was emphasized that grim social situation and poverty were directly linked to the violence. Consequently major attention was paid to economical self-reliance of women. If a woman is economically independent – there will be less chance for her becoming a violence victim.

Participants also talked about severe social and economic situation in the country, which impedes men to carry out traditional function of family’s “breadwinner”, which in their opinion creates harsh psychological problems in the family later transformed into domestic violence.

Under necessary measures, the group members considered changes in legislation – full enter into force of the law on domestic violence and extension of educational works in the regions with both women and young girls.

The rapporteurs provided clear evidences that one of the priorities of the country’s economic development should be development of small entrepreneurship and active involvement of women into the field, as it is directly related to prevention of domestic violence against women.

DIANA KURASHVILI

საერთაშორისო კონფერენცია ჰიდნიუსში

ლიტვის დედაქალაქ ვილნიუსში 3-4 მარტს საერთაშორისო კონფერენცია ჩატარდა, რომელიც ორგანიზებული იყო OSCE - ს გენდერულ საკითხებში გენდერული განყოფილების, ლიტვის შრომისა და სოციალური დაცვის სამინისტროს და გენდერული კვლევების ცენტრის მიერ.

კონფერენციის თემა იყო სამენარმეო საქმიანობა OSCE - ს რეგიონებში.

კონფერენციის მსვლელობის დროს გამოყენებული იყო სხვადასხვა მეთოდები: ექსპერტების მოხსენებები და ინტერაქტიული დავალებები. მოხსენებები მიმდინარეობდა შემდეგი თემატიკით:

- ქალთა ეკონომიკური უფლებები და უსაფრთხოება;
- რისკები, გამოწვევები და პროგრესი ქალთა სამენარმეო საქმიანობაში;
- ქალთა ეკონომიკური აქტიურობის სტიმულირება; ქალთა სამენარმეო ასოციაციების როლი;
- სახელმწიფო, კერძო სექტორი და საერთაშორისო ინიციატივები.

ექსპერტებად წარმოდგენილი იყვნენ ქალები OSCE -ს სხვადასხვა ქვეყნიდან: აშშ, ლიტვა, ალბანია, უზბეკეთი, ტაჯიკეთი, სერბეთი, გერმანია, გაერთიანებული სამეფო, მოლდოვა, შვედეთი, უკრაინა, ყირგიზეთი, სომხეთი.

ექსპერტების ყოველი გამოსვლის შემდეგ პრობლემების გარშემო იმართებოდა დებატები, კონფერენციის მონაწილეებს ჰქონდათ შესაძლებლობა დაესვათ შეკითხვები, გაეკეთებინათ კომენტარები და შეეთავაზებინათ რეკომენდაციები.

კონფერენციის მესამე ნაწილი დაეთმო სექციურ მუშაობას. სექციებში მონაწილეთა ჩანერა იყო ნებაყოფლობითი და ყველას ჰქონდა შესაძლებლობა, ემუშავა იმ ჯგუფში, იმ პრობლემაზე, რომელიც მას აინტერესებდა.

სულ 4 სექცია მუშაობდა:

- ქალთა ნაციონალური სამენარმეო ასოციაციების როლის გაძლიერება. (ნამყვანი კორნელია სპერლინგი);
- მენარმე ქალთა ინტერესების გათვალისწინება სახელმწიფოებრივ რეფორმებში, სახელმწიფოებრივ-კერძო პარტნიორულ ურთიერთობებში და საერთაშორისო ორგანიზაციების მიერ. (ნამყვანი მელანი ბიგსბი);
- რეგიონალური ქსელების პოტენციალისა და საერთაშორისო პროგრამების მაქსიმალისაცია. (ნამყვანი ქრისტინე არვესენი);
- საინფორმაციო უზრუნველყოფა და ხელმისაწვდომობა პოტენციალის გაზრდის საშუალებებთან, ფონდებთან და ქალთა სამენარმეო ცენტრებთან (ნამყვანი დანა ბენეტი).

სექციური მუშაობის შედეგები წარმოადგინეს ნამყვანებმა.

წარმოდგენილი ნამუშევრები იყო პასუხი კითხვაზე: რა არის გასაკეთებელი?

ვილნიუსის კონფერენციის დამასრულებელი აკორდი იყო დისკუსია განხილულ თემების ირგვლივ და შეფასებები მონაწილეთა მხრიდან.

კონფერენციის მაღალ დონეზე მომზადების ხარჯზე, დროის მცირე მონაკვეთში მივიღე ძალიან ღრმა ინფორმაცია 25 ქვეყნის ქალთა სამენარმეო საქმიანობაზე. გავეცანი მთავრობების, ადგილობრივი მსხვილი ბიზნესმენების, სხვადასხვა საერთაშორისო ორგანიზაციების მიდგომებს, რომლებიც მხარს უჭერენ ქალთა სამენარმეო საქმიანობის, ქალთა ბიზნესის განვითარებას და ეძებენ ქალთა მიმართ ძალადობის, ტრეფიკინგის წინააღმდეგ ბრძოლის, ადამიანთა ვაჭრობისა და ქალთა მიგრაციის შეწყვეტის გზებს.

მქონდა საშუალება, ახლოს გავცნობოდი და პიროვნული ურთიერთობა დამემყარებინა ძალიან ბევრ საინტერესო ქალთან.

კიდევ ერთხელ დავრწმუნდი, რა დიდი მნიშვნელობა აქვს ასეთ საერთაშორისო კონფერენციებს. ბიზნესის განვითარება, როგორც არაერთხელ ითქვა კონფერენციაზე, ურთიერთობაში უნდა იყოს საკანონმდებლო უზრუნველყოფასთან. რაც, პირველ რიგში, მიმართული უნდა იყოს ქალთა უფლებების დაცვისა და გენდერული პრობლემების გადაწყვეტისაკენ.

იმ გამოცდილებებიდან გამომდინარე, რომელიც დაფიქსირებული იყო როგორც ექსპერტების, ასევე დებატებში გამომსვლელთა მიერ, დავრწმუნდი იმ გადაწყვეტილების სისწორეში, რომელიც გულისხმობს „მენარმე ქალთა ფონდის“ სახელისა და სტრუქტურის შეცვლას და „მენარმე ქალთა ასოციაციად“ გადაკეთებას.

რეორგანიზაციის მიზანია, გავაერთიანოთ მენარმე ქალები და მივცეთ საშუალება ყველას, ვისაც სურვილი აქვს თავისი წვლილი შეიტანოს ქალთა მცირე ბიზნესის განვითარების საქმეში.

- დასავლეთ საქართველოს ქალთა ქსელის ჩამოყალიბება (სამეგრელო, იმერეთი, აჭარა, გურია) იმ ორგანიზაციათა და ქალთა გაერთიანებით, რომლებიც დაკავებული არიან, ან აქვთ სურვილი ქალთა სამენარმეო საქმიანობის განვითარებისა.

დიდი მადლობა მინდა გადავუხადო ღონისძიების ორგანიზატორებს იმისათვის, რომ მომცეს საშუალება, მონაწილეობა მიმელო კონფერენციაში მიუხედავად იმისა, რომ საქართველოში დღეს OSCE არ მუშაობს (არა საქართველოს ბრალეულობით).

იმედს ვიტოვებ, რომ შესაძლებელი იქნება, შემდეგი კონფერენცია ჩატარდეს საქართველოში.

მერი ბელაშვილი
მენარმე ქალთა ფონდის თავმჯდომარე

INTERNATIONAL CONFERENCE IN VILNIUS

International conference was held in Vilnius, Lithuania, on 3-4 March, 2011, organized by OSCE Gender Section in cooperation with Ministry of Social Security and Labor of Lithuania and Gender Studies Center/University of Vilnius.

Theme of the Conference: "Women's Entrepreneurship in the OSCE region: Trends and Good Practices"

Techniques used: Presentations by experts and interactive assignments

Experts held 4 plenary sessions on the following topics:

- Implementation of economic rights of women and security;
- Risks, challenges and progresses in the field of women's entrepreneurship: evidences from the ground
- Promotion of women's economic activities: role of entrepreneur women's associations
- Government, private sector and international initiatives supporting growth of women's economic activities.

Women from OSCE region and the USA: Lithuania, Albania OSCE representative; Uzbekistan, Tajikistan, Serbia, Germany, Moldova, Sweden, USA, Ukraine, Kyrgyzstan, UK and Armenia represented the experts.

Each presentation by the experts was followed by questions, comments and recommendations.

Third part of the conference was dedicated to group works. Participants were enlisted in each section voluntarily, where each of them had an opportunity to choose a field they were most interested in.

The sections were:

- Empowerment of role of the entrepreneur women's associations; (Rapporteur: Cornelia Sperling)
- Consideration of the interests of women entrepreneurs in state reforms, government-private partnerships and international organizations (Rapporteur: Melanie Bixby)
- Capacity building of regional networks and international programmes (Rapporteur: Christina Aversen; Sweden)
- Raising awareness and accessibility to capacity building through the fund and the center for women entrepreneurs (Rapporteur: Dinah Bennett)

- Outcomes of section group works presented by each rapporteur.

The outcomes represented answer to the following question:

What is needed to be done? What are the follow up actions of the Vilnius Conference?.

Final stage of the conference was dedicated to discus-

sions and evaluation of the conference.

To conclude, in a very short period, due to the conference's high-level of arrangement, both thematic and logistical sides (presentations, selection of experts, thematic programmes and etc), I was able to receive wide range of information regarding women's entrepreneurship issues in 25 countries, advantages of establishment of local and transboundary associations, working with both governmental bodies and local big-scale businessmen, peculiarities and approaches of various international organizations supporting women's entrepreneurship and fighting against violence against women, human trafficking and trading and working on issues concerning women migration. I had a chance to get acquainted and make contacts with many interesting women.

Once again I am reassured in significance of this type of international conferences, which is a perfect tool for experience sharing. The phrase was frequently repeated by the experts during the presentations and later in the discussions. Development of women entrepreneurship, as it was often mentioned during the conference, should be interlinked with legislation, i.e. amendments in legislation on protection of women's rights concerning entrepreneurship should be initiated, also it should be directed towards solution of gender-specific issues, as well as –responsibility against violence against women and domestic violence.

Based on the experience of the experts and participants of the discussions, I was reassured in appropriateness of the idea, which was born a year ago: to rename "Fund of Women Entrepreneurs" into "Association of women - entrepreneurs" in order to gather all our beneficiaries and those who are willing to contribute in development of women's entrepreneurship.

- Establishment of network for west Georgia (regions: Imereti, Guria, Samegrelo, Ajara), the organization occupied with development of women's entrepreneurship.

Based on the results of the conference the following activities are planned for April:

Additionally, I would like to express my deepest gratitude to the organizers of the Conference for granting us the opportunity to participate in it; particularly the OSCE, which despite the fact that the organization does not operate in Georgia any more has invited us on the meeting. Hope I will be able to attend this type of meetings in the future and hope that the next meeting may be held in Georgia.

MERI GELASHVILI
Fund of Women
Entrepreneur-chairperson

ახალი ინიციატივა ქალთა შესწავლისთვის

სხვა ქვეყნებში არსებული გამოცდილების გაზიარება და საკუთარ საქმიანობაში დანერგვა ისრაელში სამუშაო ვიზიტით ყოფნისას გადამწყდა. მენარმე ქალთა ფონდის თავმჯდომარე მერი გელაშვილი ასეთ კომენტარს აკეთებს:

„გასულ წელს სამუშაო ვიზიტით ისრაელში ყოფნისას საშუალება გვქონდა, გავცნობოდით ისრაელში ქალთა ორგანიზაციების მუშაობას, მათ შორის განსაკუთრებით დაგვაინტერესა “MAFYD“-ის საქმიანობამ, რომელიც საშუალო ასაკის უმუშევარი ქალების საგანმანათლებლო პროცესში ჩართვასა და დასაქმების ხელშეწყობას გულისხმობს.

გადავწვიტეთ მსგავსი ინიციატივის საკუთარ საქმიანობაში დანერგვა, რადგან ჩვენი საქმიანობა ქალთა მხარდაჭერას, მათ დახმარებას გულისხმობს.

სკოლა ქალებისათვის - „ადმინისტრაციული საქმისწარმოება და საქმიანი ეთიკების ნორმები“ - ასე ჰქვია პროექტს, რომელიც აპრილიდან ამოქმედდება.

პროექტი პილოტურია და მისი სამოქმედო გეგმა შემდეგ ღონისძიებებს გულისხმობს: სკოლაში შერჩევის წესით მოხვდება ათი ქალი, რომლებიც არიან საშუალო ასაკის, აქვთ უმაღლესი განათლება და არიან უმუშევრები, იმიტომ რომ ვერ აკმაყოფილებენ დღევანდელ მოთხოვნებს შრომის ბაზარზე.

პროგრამით გათვალისწინებულია როგორც ადმინისტრაციული საქმეთაწარმოების ტექნოლოგია, ასევე ქალების თვითშეფასების ამაღლება, CV-ის დაწერის პრინციპების შესწავლა, დამსაქმებელთან მოლაპარაკების წარმოება, ასევე საბუღალტრო აღრიცხვის, ინგლისური ენისა და კომპიუტერის კურსი. კურსდამთავრებულები მიიღებენ არა მარტო ზოგად განათლებას, არამედ იმ უნარ-ჩვევების პრაქტიკას, რომელიც დღეს შრომის ბაზარზე მოთხოვნადია. ახალი შტრიხი ამ სკოლისა არის ისიც, რომ მენარმე ქალთა ფონდის თანამშრომელი დაეხმარება მათ სამუშაო ადგილის მოძიებაში და იგი ხელს შეუწყობს დამსაქმებელთან საქმიანი ურთიერთობის დამყარებას. პროექტი, როგორც ავლნიშნეთ, პილოტურია. დასასრულს, მიღებული შედეგები გაანალიზებული იქნება და იმ შემთხვევაში, თუ გაამართლებს, შესაბამისად, გაგრძელება

ექნება. ჩვენ იმედი გვაქვს, რომ პროგრამა ხელს შეუწყობს ქალთა პროფესიული ღონის ამაღლებას და მათ დასაქმებას“.

პროექტის ასისტენტი ნატო ნაჭყებია გვიამბობს, რა მდგომარეობაა ამ ეტაპზე, როდის დაიწყებს სკოლა მუშაობას, ვინ არიან პედაგოგები, როგორი ჯგუფი შეიკრიბა:

„ჯგუფი ინტეგრირებულია. გვყავს როგორც დევნილი, ასევე ადგილობრივი ქალბატონები. სულ ოცდარვა განაცხადი შემოვიდა, მაგრამ, სამწუხაროდ, კონტინგენტი შეზღუდულია და მხოლოდ ათი მათგანი მოხვდა აღნიშნულ სკოლაში. ხუთი დევნილია, ხუთი - ადგილობრივი. ასაკი 30-დან 50 - წლამდეა.

პედაგოგები იქნებიან: თამილა გვილავა, რომელიც ბუღალტერიის კურსებს გააცნობს მსმენელებს. ინგლისურს გურანდა გვანცელაძე შეასწავლის, ნანა შაკაია კომპიუტერთან მუშაობის უნარ-ჩვევებში გაარკვევს მონაწილეებს, ხოლო საქმის წარმოებას ასწავლის ნონა კამკია. პედაგოგებმა უკვე მოამზადეს პროგრამა, შესაბამისად - მოდულები.

ჯგუფი უკვე შეირჩა. მოხდა მათთან გასაუბრება: რა ხედვა აქვთ, რა მიზნები.

მონაწილეთა მოტივაცია საკმაოდ მყარია. თითოეული მათგანი მზად არის, გაიაროს აღნიშნული პროგრამა, რადგან უმთავრესი მიზანია დასაქმება და დარწმუნებული არიან, ეს პროგრამა მათ სამუშაოს პოვნაში დაეხმარება.

ათივე გაეცნო წესდებებს, შეხვდნენ პედაგოგებს. იციან, რა პრინციპით ისწავლიან, რა პროგრამას გაივლიან. გარდა ამისა, მათ გარკვეული ვალდებულებებიც აკისრიათ. ორი არასაპატიო მიზეზით გაცდენის შემთხვევაში უნდა დატოვონ აღნიშნული პროექტი.

ოთხთვიანი კურსის წარმატებით დამთავრების შემდეგ კი გაენევათ რეკომენდაცია სამუშაოზე მოსაწყობად.

ლელა ჯალალონია

NEW INITIATIVE TO SUPPORT WOMEN

Experience sharing with other countries, and introduction of new ideas them in own activities was decided after visit to Israel. Meri Gelashvili, FWE chairperson makes the following comment:

“During our visit to Israel last year we got acquainted with the works of Israeli women’s organizations, among them was experience of “MAFYD”. The organization renders middle aged women with possibility to get involved in the educational process and supports them in finding jobs. We decided to introduce the initiative in our work, as our activities foresee supporting and helping women.

Women’s school – “Administrative management and business ethics” is the title of the project which will be launched since April. It will be a pilot project and includes the following activities:

10 women will be selected for the school, those who are of middle age, have higher education and are unemployed, because do not meet with current employment requirements on the labor market.

The program includes administrative management technologies, raising of women’s self-confidence, principles of CV, negotiation skills with the employers, as well as accounting, English language and computer courses. Graduate students will receive the general education and practical skills required by the labor market today. New feature of the school is the fact that staff of the FWE will help them to find a job and provide with aid during nego-

tiations with the employers. As it was mentioned, the project is only pilot. We hope that new programme will support in professional growth of women and their further employment.”

Project assistant Nato Nachkebia tells about: the situation at the time, when the school will start to function, who the instructors are, how the groups will be formed.

“The group will be integrated, consisting of both displaced and local women. We received 28 application but unfortunately places are limited and only ten of them was enrolled. Five- IDPs and five – locals. Age group 30 to 50.

The instructors will be: Tamila Gvilava – accounting; Guranda Gvantseladze – English language; Nana Shakaia – computers and Nona Kamkia – administrative management. The instructors have already prepared curriculums and modules.

Interviews were held with all the group members to identify their vision and aims. The participants are quite motivated. All of them are ready to take the programme because their primary goal is to find job.

Group members studied the program and met instructors. They are aware of the principles of the study process. Furthermore they even have certain obligations as well. In case of two absences without solid reason they will have to leave the project.

After successful completion of four-month course they will be provided with references for the potential employers.”

LELA JALAGONIA

სტრატეგიული თემატიკა - „მრავალფეროვნების მართვა“

მენარმე ქალთა ფონდი მუდმივად ზრუნავს საკუთარი თანამშრომლების პროფესიული განვითარების გაზრდაზე. ამ მიზნით პროექტის ასისტენტი დიანა ყურაშვილი თბილისში ოთხდღიან ტრენინგს დაესწრო და საკუთარი შთაბეჭდილებები გაგვიზიარა:

ფონდი „ღია საზოგადოება-საქართველოს“ ფინანსური მხარდაჭერით თბილისში „საზოგადოებრივი ორგანიზაციების შესაძლებლობათა განვითარების“ პროექტის ფარგლებში გაიმართა ტრენინგი თემაზე: „მრავალფეროვნების მართვა“, რომელსაც უძღვებოდნენ გამოცდილი ტრენერები- თეა გველესიანი და ნათია გოფოძე („პატრიოტები-საქართველოს“).

თემატიკა ძალიან საინტერესოდ იყო გაშლილი. საუბარი იყო მრავალფეროვნების ასპექტებზე, სტერეოტიპებზე, ტოლერანტობაზე. ასევე საზოგადოებაში არსებული პრობლემური საკითხების სწორი გადაჭრის გზებზე. ხაზგასმით იყო საუბარი იმაზე, თუ როგორ უნდა ვაქციოთ მრავალფეროვნება ორგანიზაციის ძირითად რესურსად.

ყოველი თემის ბოლოს იყო პრაქტიკული მაგალითები, რაც ჯგუფში მუშაობას საინტერესოს ხდიდა. ყველა მონაწილისათვის მნიშვნელოვანი იყო საკითხები, რომელიც უკავშირდებოდა უნარ-ჩვევების შექმნას და ორგანიზაციაში მის გამოყენებას საგრანტო პროგრამებში მონაწილეობასთან დაკავშირებით.

ტრენინგი იყო ინტერაქტიური, ჯგუფური მუშაობა პრაქტიკული მაგალითებით გვიადვილებდა მუშაობას და აღსაქმელად ყველა მასალა უფრო ადვილი ხდებოდა. მართვის პოზიტიურ და ნეგატიურ მხარეებზე საუბრის მერე საშუალება გვქონდა, სწორად გაგვეგო მრავალფეროვნების მართვის პროცესის ხელოვნება.

ყოველი დღე განსხვავებული იყო. განსაკუთრებით დამამახსოვრდა საკითხები ეთნიკური კულტურების მრავალფეროვნებასთან დაკავშირებით. ტრენინგზე განვიხილეთ კულტურათა შორის განვითარების ექვსსაფეხურიანი მოდელი. მოდელის განხილვის შემდეგ კი ჯგუფური მუშაობით წარმოვაჩინეთ ეთნიკური მრავალფეროვნება სხვადასხვა კუთხეების მიხედვით.

მუშაობის მესამე დღეს გაეროს წარმომადგენელმა, პროგრამების მენეჯერმა - რამაზ აფციაურმა ისაუბრა ეროვნულ ინტეგრაციაზე და ტოლერანტობაზე. მან ხაზი გაუსვა მოქა-

ლაქეთა ჩართულობის საკითხებს ინტეგრაციის პროცესში. ისაუბრა ხელისშემშლელ და ხელისშემწყობ ფაქტორებზე. საინტერესო ის იყო, რომ მან ინტეგრაციის პროცესი პრაქტიკული მაგალითებით დაგვანახა, სადაც ნათლად ჩანდა შიშები, რომელიც დაკავშირებული იყო ეთნიკურ მიდგომასთან.

თავის მოხსენებაში მან ხაზი გაუსვა საზოგადოებრივი ორგანიზაციების მონაწილეობის მნიშვნელობას ინტეგრაციის პროცესში.

ჩვენთვის ნათელი გახდა, რომ ჩვენი ორგანიზაციები კიდევ უფრო მოქნილი უნდა გახდეს და მეტი მუშაობა გვჭირდება ინტეგრაციის საკითხებზე. აშკარა გახდა, თუ რა უნდა გავაკეთოთ პრობლემათა იდენტიფიკაციის დროს, რათა სწორად განისაზღვროს საიდან მოდის იგი. ასევე მდგრადობის მექანიზმის ჩამოყალიბება და შემდგომ მისი ამოქმედების გზები.

საუბარი იყო ასევე გენდერული მრავალფეროვნების საკითხებზე. ტრენინგმა საქართველოში გენდერთან დაკავშირებულ პრობლემებზე ისაუბრეს. გამოყენებული იყო ვიდეო-ჩვენებები, რომელმაც უფრო გააღრმავა ჩვენი ცოდნა და მოგვცა საშუალება დამოუკიდებელი მუშაობისათვის.

მრავალფეროვანი მაგალითები იყო განხილული ორგანიზაციულ განვითარებასთან დაკავშირებით. საუბარი შეეხებოდა მართვის სტრატეგიული გეგმის ჩამოყალიბებასა და ეტაპებს. თითოეული საკითხი ორიენტირებული იყო მიზანზე, სტრატეგიული გეგმის სწორად დასახვაზე.

ერთიანობაში ტრენინგმა ბევრი საჭირო ინფორმაცია მომცა. ეს ოთხი დღე მომცემს საშუალებას, მიღებული ცოდნა გამოვიყენო ორგანიზაციაში მუშაობის დროს.

მირანდა გვანცელაძე

TRAINING ON – "DIVERSITY MANAGEMENT"

Fund of Women Entrepreneurs permanently cares about professional development of its staff members. For the very reason, Diana Kurashvili attended four-day training in Tbilisi and here she shares with her reflections of the meeting:

"Under financial support of Fund "Open-Society Georgia", training on "diversity management" was conducted in frames of the project – Capacity Building of Civil Society Organizations, led by experienced trainers – Tea Gvelesiani and Natia Gopodze (Patriots of Georgia).

Theme was very interesting and diverse, including diversity aspects, stereotypes and tolerance. Discussions were held about ways for solution the problems in the society, and importance of turning diversity into major organizational resource was emphasized during the meeting as well.

Each session was followed by practical exercises, which made group works more interesting.

Issues related to gaining skills and their use in organization was the most important aspects of the training for every participant.

Group exercises during the sessions made materials more understandable. During discussions of positive and negative sides of management we had an opportunity to understand diversity management process correctly.

Each day was different; the most memorable for me were the issues about ethnic cultural diversities. We discussed 6 step model of intercultural

development during the training, followed by group exercise where we presented ethnic diversity from various regions.

On the third day, representative of the UN – Ramaz Aptsiauri talked about integration and tolerance. He emphasized importance of citizens' involvement into integration process and talked about impeding and supporting factors. The interesting thing was that he showed us integration process through practical examples, which revealed fears related to ethnic attitudes.

During his presentation Mr. Aptsiauri underlined significance of civil organizations' involvement into the integration process.

It became apparent for us that our organizations should become more flexible and need more work on integration. We understood what should be done during the problem identification in order to define its source, as well as elaboration of sustainability mechanism and its later implementation.

Another topic was gender diversity issues. Trainers talked about gender problems in Georgia, video visuals were used during the presentations, which deepened our knowledge and gave us possibility for independent work.

Diversity examples were discussed in relation with organizational development, particularly elaboration of strategic plan and stages.

In general training provided with lots of valuable information. The four days will enable me to use the experience gained there during my work in the organization.

MIRANDA GVANTSELADZE

სამშაობო პერიოდი უფრო

მენარმე ქალთა ფონდმა ერთ-ერთი გასული წლის შედეგად, მრავალი მაგიდის ფორმატით, ფოტოში ჩაატარა. ფონდის თავმჯდომარემ - მერი გელაშვილმა - შეხვედრაზე გააკეთა განცხადება, რომ სამშაობო ადგილები დევნილი ქალებისათვის ამ ქალაქშიც შეიქმნებოდა: „ფოტოზე აქცენტი იმიტომაც გაკეთდა, რომ იგბ-თა განსახლების სახელმწიფო პროგრამის ფარგლებში დაგეგმილია დევნილთათვის საცხოვრებელი სახლების აშენება. მომავალში მენარმე ქალთა ფონდი მათთან თანამშრომლობას, მათ მხარდაჭერას აპირებს“.

ამ განცხადებას რეალური ნაბიჯებიც მოჰყვა. პირველ ეტაპზე იმის გასარკვევად, რა სახის სამშაობო ადგილები იქნებოდა ქმედითი და სიცოცხლისუნარიანი, ჩატარდა ანკეტირება, რასაც მოჰყვა ტრენინგ-სემინარები თემაზე: „ქალთა მენარმეობის ხელშეწყობა და განვითარება დასავლეთ საქართველოში“. ტრენინგი 15-მა ქალმა გაიარა.

როგორც ერთ-ერთი ტრენერი, ნატო ნაჭყებია აღნიშნავს, თითოეულ მონაწილეს ეტყობოდა განსაკუთრებული დაინტერესება, რადგან ის თეორიული მასალა, რომელიც მათ ტრენინგზე მიიღეს, განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია სამშაობო ადგილების სწორი შერჩევისა და დაგეგმვისათვის.

მონაწილეებისგან მოდიოდა შეკითხვები, რომელიც სწორედ სამშაობო ადგილების შერჩევას, ბიზნესის სწორად დაგეგმვას უკავშირდებოდა.

ტრენინგების შემდეგ მონაწილეებმა ბიზნეს-პროექტები წარმოადგინეს. მათ შორის საუკეთესოები იქნა შერჩეული. ამჟამად ფოტოში ხუთი სამშაობო ადგილი მოქმედებს.

სალონი „აფროდიტა“

გალიდან დევნილი მაკა ღვინჯილია მეუღლესთან და ორ შვილთან ერთად ფოტოში ცხოვრობს. შვილები უკვე წამოიზარდნენ, სამსახური ვერ იშოვა, ამიტომ დიდი სურვილი ჰქონდა, საკუთარი საქმე წამოეწყო:

„სერიოზული ბიზნესი რომ დაიწყო, ფულია საჭირო, ამიტომ ვერ ვრისკავდი, რამე საქმისთვის მომეკიდა ხელი. თმის შეჭრა ყოველთვის მეხერხებოდა. ნაცნობები, მეზობლები ხშირად მაკითხავდნენ. მეუღლე ხუმრობით მეტყვოდა: სალონი უნდა გაგახსნა, კლიენტები არ გაკლია და ოჯახში შემოსავალს შემოიტანო.“

მაშინ, ალბათ, ვერც წარმოიდგენდა, რომ ეს ყველაფერი რეალობა გახდებოდა.

ინფორმაცია მენარმე ქალთა ფონდის საქმიანობაზე ახლობლისგან მიიღო. დაინტერესდა. ჯერ კომპიუტერის კურსები გაიარა, რადგან თვლიდა, რომ ნებისმიერი სამშაობოს დასაწყებად კომპი-

უტერის ცოდნა აუცილებელია და ეს მისცემდა საშუალებას, სამშაობო მოძებნისას მეტი შანსი ჰქონოდა.

მენარმე ქალთა ფონდთან მისი თანამშრომლობა ამით არ დამთავრებულა. ბიზნეს-ტრენინგები გაიარა. ამ დღეებმა მის ცხოვრებაში ბევრი რამ შეცვალა.

„არის საკითხები, რომელთაც სხვაგან ვერ ისწავლი. ტრენინგზე მნიშვნელოვანი ინფორმაცია მივიღეთ, რომელიც ჩვენთვის გასაგები ენით მოგვანოდეს ტრენინგებმა.“

ტრენინგმა გამბედაობა შემმატა. მივხდი, რომ ოცნება - საკუთარი სალონი გამეხსნა - რეალურად შესაძლებელი იყო.“

ყველაფერი მალე მოაგვარა. სალონისთვის შესაფერისი ფართი იქირავა, გამოცდილი სტილისტი აიყვანა, საჭირო ინვენტარი ფონდმა შეუძინა, რადგან მისი ბიზნეს-გეგმა სიცოცხლისუნარიანად ცნეს და, შესაბამისად, გრანტიც მიიღო. მუშაობაც დაიწყო. მისი ბიზნესი ჯერ ახალია, მაგრამ დარწმუნებულია: „აფროდიტა“ მის ოჯახში შემოსავალსა და სიხარულს შემოიტანს.

„აფროდიტის წარმოება“

აფხაზეთიდან დევნილი მაია აბშილავა ფოტოში ოჯახთან ერთად კონფლიქტის შემდეგ აღმოჩნდა. ამბობს, რომ ბუნებით რისკიანი და აქტიური ქალია. ყველაზე მძიმე წლებშიც კი, როცა მისი ოჯახი ულუკმაპუროდ დარჩა, რწმენა და იმედი არ დაუკარგავს:

„როცა ძალიან მიჭირს, ყველაზე მეტად მემატება გამბედაობა, ბრძოლისუნარიანობა. შინაგანად მებრძოლი ხასიათი მაქვს, ცხოვრებისთვის თავი არასოდეს დამიხრია, ყველაზე რთულ პერიოდში მუდმივად გამოსავალზე ვფიქრობდი.“

მცირე ბიზნესში ადრეც ვიყავი ჩართული, მეორადი მოხმარების საქონლის მალაზია მქონდა ფოტოში, მაგრამ ჩემი ბიზნესი წარუმატებელი აღმოჩნდა. ახლა რომ ვაანალიზებ, თავიდანვე რომ ყველაფერი სწორად დამეგეგმა, ჩემი საქმიანობა მომგებიანი იქნებოდა.

როცა ბიზნეს-ტრენინგს დავესწარი, ტრენინგებისგან ბევრი საჭირო რჩევა მივიღე.

დამწყები ბიზნესმენისათვის აუცილებლად გასათვალისწინებელია ის ფაქტი, რომ ბიზნესი არასდროს უნდა დაიწყოთ ალაღბებულზე. ის უნდა იყოს ყოველმხრივ შესწავლილი და გათვლილი, აუცილებელია ბაზრის მოთხოვნილების შესწავლა და გათვალისწინება.

ჩემი ბიზნეს-გეგმა აფროდიტის წარმოებაზე მქონდა გათვლილი. საოჯახო რეცეპტი, რომლის მიხედვითაც მხოლოდ ოჯახისთვის ვამზადებდი აფროდიტს, ბიზნეს-საქმიანობაში გამომადგა.

„ქართულ-მეგრული აფროდიტა“ განსაკუთრებით

მოსწონს ჩემს მომხმარებელს. გარდა ამისა, სხვადასხვა სახის სანებელსაც ვამზადებ. აგრარულ ბაზარზე საკუთარი სავაჭრო ადგილი მაქვს. ნაწილს სხვადასხვა მაღაზიებში ვაბარებ, ბევრი ადგილზეც მიკვეთავს... პროდუქციის რეალიზაცია კარგად მიდის. ჩემი შემოსავალი მაქვს და ეს დიდ სიხარულს მანიჭებს.

ტრენინგზე განხილული თითოეული საკითხი განსაკუთრებით სჭირდებათ იმ ქალებს, რომლებიც ბიზნეს-საქმიანობას იწყებენ.“

მინი-საამქრო — დიდი იმედებით

ნონა სურმაგას კავშირი მცირე ბიზნესთან წლების წინ დაიწყო. სოხუმიდან ჩამოსულებს სხვა გამოსავალი არ ჰქონდათ, საარსებო წყარო უნდა ეპოვათ და ეს გზა აირჩიეს.

„ფოთი ჩაკეტილი ქალაქია, თავის დროზე საპორტო ქალაქი იყო და სამუშაოც ბევრი იყო. იმ პერიოდში, როცა ჩვენ აფხაზეთიდან გადმოვედით, არაფერი არ მუშაობდა. ხალხს ფული არ ქონდა. მცირე ბიზნესი ცოტა სარისკო საქმე იყო, მაგრამ პატარა მაღაზია გაეხსენით, ფაქტიურად, სწორედ ამ შემოსავლით ვარსებობდით.

ნონა სურმაგა სხვებთან ერთად ტრენინგზე მოხვდა, მისი ბიზნეს-გეგმა მოიწონეს და დაფინანსებაც მიიღო. ხის პატარა საამქრო აქვს გახსნილი. მეუღლესთან ერთად მუშაობს. ამზადებს სხვადასხვა სახის თაროებს, ხის „შტორებს“...

„ყველა საჭირო ინსტრუმენტი და ხელსაწყო მენარმე ქალთა ფონდისგან მივიღეთ. მუშაობა კარგად მიდის, შეკვეთები არ გვაკლია. ჩვენს მიერ დამზადებულ პროდუქციას მაღაზიაში ვუკეთებთ რეალიზაციას. იმედი გვაქვს, პატარა საამქრო დიდ შემოსავალს მოგვიტანს.

„ფიორა“

ციალა ცაავა სოხუმიდან არის, მეუღლე დაღუპული ჰყავს. ორ შვილს მარტო ზრდის. ტკბილეულის ცნობა ყოველთვის ეხერხებოდა, მაგრამ ადრე ვერც

წარმოიდგენდა, რომ ეს საქმე მისი ოჯახის შემოსავლის წყარო გახდებოდა.

როგორც სხვებს, ოცნება რეალობად მენარმე ქალთა ფონდმა უქცია. ყველა ის ეტაპი გაიარა, რაც გრანტის მისაღებად იყო საჭირო: ჯერ ტრენინგს დაესწრო, შემდეგ სწორად შედგენილი ბიზნეს-გეგმა წარმოადგინა. მისი მოლოდინი გამართლდა. მენარმე ქალთა ფონდისგან მიღებული გრანტით საჭირო ინვენტარი შეიძინა.

მინი-საკონდიტროს „ფიორა“ დაარქვა. საჭირო ფართი უკვე ჰქონდა. საკუთარ სახლში ერთი ოთახი საკონდიტროდ გადააკეთა. ადგილი ბიზნესის წარმოებისთვის კარგია. ახლოსაა სადგური, სკოლა, სავაჭრო მაღაზიები... პროდუქციას ამ ადგილებში უკეთებს რეალიზებას.

„ბავშვთა სამყარო“

მანანა გოგსაძე პროფესიით ტექნოლოგია, თუმცა ამ პროფესიით არასოდეს უმუშავია. სოხუმიდან მისი ოჯახი ფოთში კონფლიქტის შემდეგ მოხვდა. ბუნებით აქტიური ქალია და ყოველთვის პოულობდა გამოსავალს რთული სიტუაციიდან.

არანაირ სამუშაოს არ თაკილობდა, ოღონდ მცირედი შემოსავლით ოჯახს დახმარებოდა.

მანანა გოგსაძე მეზუთე აღმოჩნდა მათ შორის, რომლის ბიზნეს-გეგმა მენარმე ქალთა ფონდმა მოიწონა.

მისი ბიზნესი ვაჭრობის სფეროს უკავშირდება. „ბავშვთა სამყაროს“ დიასახლისი საკუთარი საქმიანობით კმაყოფილია. სახელწოდებიდან გამომდინარე, თავიდან ბავშვის ტანსაცმლითა და სხვადასხვა აქსესუარებით დაიწყო, შემდეგ სხვა სახის პროდუქციაც დაამატა. ამბობს, რომ მთავარია შრომისმოყვარეობა, კლიენტთან ნორმალური ურთიერთობა და მოგება აუცილებლად გაიზრდება.

სამომავლო გეგმები ბევრი აქვს, ერთ-ერთი მათგანი მაღაზიის გაფართოებას უკავშირდება.

თიშურ ბაბასარია

მინი-საამქრო - ნონა სურმაგა
Mini-workshop - Nona Surmava

„ფიორა“ - ციალა ცაავა
“Fiora” - Tsiala Tsaava

NEW WORK PLACES IN POTI

Fund of Women Entrepreneurs organized one of its out-door meetings in Poti. Meri Gelashvili, chairperson of the FWE, during the roundtable meeting stated that new work places for IDP women will be created in this town as well: "Reason for choosing Poti planned construction of buildings for the IDPs in frames of the State Strategy and the FWE plans to cooperate and support those IDPs who will be resettled there."

Statement was followed with actual actions. Initial stage consisted of identification of viable and sustainable work places, through surveying, followed by training-seminar on: "Support in Development of Women's Entrepreneurship in West Georgia". 15 women took the training course. According to one of the trainers, Nato Nachkebia, each participant was highly interested in the topic and all the materials they had received on the trainings would be essential for successful selection and planning of their future business activities.

The participants asked questions regarding selection of work places, effective business planning. Despite theoretical materials, participants also did practical exercises. They had a chance to gain all the skills necessary for small entrepreneurship.

Upon completion of the training sessions, participants submitted business-projects and successful ones were selected from them. Currently five work places operate in Poti.

BEAUTY SALON "APHRODITE"

Maka Gvinjilia from Gali, currently lives in Poti with her husband and two children. The children have already grown up, but she could not find job and wanted to start her own business:

"To start a serious business you need money that is why I could not risk starting one. I was always good at hair-dressing and friends and neighbors often asked to make them haircuts. My husband often joked that he would open a beauty salon for me as I already had clients and could earn some money for the family. At that time I could not even imagine that this might become reality.

She heard from the Fund of Women Entrepreneurs from a friend, got interested and initially took course in computers because she assumed that computer skills are essential for any type of work nowadays.

However, her cooperation with the FWE did not end with this. She also took business training and those days changed a lot in her life.

"There are certain issues you cannot learn anywhere else. I received important information during the trainings, which was delivered to us in a simple and understandable way. Essence and elements of marketing, market types, rivalry and its forms, market regulation mechanisms, fundraising those were the issues that interested me.

The training gave me courage. I understood that my dream to open a beauty salon was actually possible."

Maka arranged everything quite soon. She rented a space for beauty salon, hired experienced stylist, the FWE bought necessary inventory for her because her business plan was considered sustainable and viable and was awarded a grant. However her business is newly started, Maka is sure that "Aphrodite" will bring profit and happiness into her family.

PRODUCTION OF "AJIKA"

IDP from Abkhazia Maia Abshilava with her family lives in Poti since the conflict. She says that she is active and risky by nature. She has not lost hope even in the most difficult periods of their life, when the family was left with nothing:

"I become courageous and organized when I find myself in a bad situation. I am a fighter by nature, and have never lost faith and always think about the ways out of the bad situation.

I have been involved in small business before, I had a shop of second hand clothes in Poti, but it was unsuccessful. When I analyze it now, if I had planned everything properly my business would had been profitable.

When I attended the business-training received plenty of necessary advice. It is essential for the

„ბავშვთა სამკარო“ - მანანა გოგსადზე

“BAVSHVTA SAMKARO” - Manana Gogsadze

fresh-starter entrepreneurs to take into consideration one fact - never to start business depended only on chance, it should be comprehensively studied and calculated, it is necessary to study and consider market demands.

My business plan was on production of Ajika. Family recipe which I used to prepare Ajika for my family I could use in my business. My clients especially prefer "Georgian-Megrelian Ajika". I also prepare various sauces. I have my place in agricultural market, and give part of it to various markets, receive orders too... The product is sold well I have income and it pleases me a lot.

Each topic discussed on the business-trainings is essential for women who start a business."

MINI-WORKSHOP WITH GREAT HOPES

Nona Surmava was involved in a small entrepreneurship years ago. Displaced from Sokhumi, they had no other way than to find a way for living and chose this one.

"Poti is a closed town, it used to be port city with lots of work places. At the time when we arrived in Poti nothing worked. People had no money. Small enterprise was quite risky, despite that we opened a small shop and we lived with the income from it."

Nona attended the training with others and her business plan was awarded a grant. She opened a small wood workshop and where she works with her husband, making various wooden things, shelves...

"We received all necessary instruments and tools from the FWE. We work well and have lots of orders. We sell our product in a market. We hope that small workshop will bring big profit."

"FIORA"

Tsiala Tsaava – is from Sokhumi, her husband has died and raises two children alone. She always cooked pastry well, but could not even imagine that this would become her source of income.

სალონი „აფროდიტა“ - მაკა ლვინჯილია
SALON "APHRODITE" - Maka Gvinjilia

The FWE made her dream come true too. She passed all the stages needed for getting a grant: training and submitting properly drafted business-plan. Her expectations were met, with the grant from the FWE she bought necessary inventory.

Tsiala named the mini-pastry "Fiora". She already had the necessary space, one room in her home she transferred into a pastry-shop. The place is appropriate for business activities; there are station, a school and shops close to it...

**"BAVSHVTA SAMKARO"
CHILDREN'S UNIVERSE**

Manana Gogsadze is a technician by profession, however never has worked by profession. Her family was forced to live in Poti after the conflict; she is active woman by nature and always managed to find the way out from difficult situations.

She has never disregarded any work only to support her family. Manana was the fifth among those whose business plan was awarded a grant by the FWE.

Her business is connected to trade activities. Owner of the "Bavshta Samkaro" is satisfied with her work. She started with selling children's clothes and various accessories and later added other products as well. She says that the most important for the business are hardworking, normal relations with clients and profit will increase by all means.

Manana has plenty of future plans, one of them is related to expansion of her business.

TEMUR GAMAKHARIA

„აჯიკა“ - მაია აბშილავა
"AJIKA" - Maia Abshilava

მანანა მოღვაჯის წაჩვენებული „დიოსკური“

მასზე ამბობენ: ისეთი სწრაფი და მოხერხებულია, რასაც ხელს მოკიდებს, ყველაფერი გამოსდისო. უყვარს ადამიანების დახმარება, რასაც შევპირდება, უსათუოდ აგისრულებსო ...

როცა თავად მანანას შეეხვედი და საკუთარი თავის დახასიათება ვთხოვე, ღიმილით მითხრა, რომ ეს ყველაფერი სიმართლეა:

„ადამიანების თანადგომა და დახმარება, მართლაც, ძალიან მიყვარს. მორალურ და ფსიქოლოგიურ დახმარებას ვგულისხმობ. სამსუხაროდ, იმდენი ფული არა მაქვს, რომ ყველას დავეხმარო, მაგრამ მცირე თანხით ხშირად დავეხმარებივარ ჩემს ახლობლებს. ამ თვისებებს შეიძლება, ისიც დავამატო, რომ დაულალავი ვარ. თუ რამეს ჩავიფიქრებ, სანამ ბოლომდე არ მივიყვან და არ დავასრულებ, ვერ მოვისვენებ. რაც უფრო მეტი წინააღმდეგობა მხვდება, მით უფრო მეტი ინტერესი მიჩნდება და ბრძოლისუნარიანობა მიძლიერდება“.

ოჩამჩირელი მანანა მოღვაჯე კონფლიქტის მერე იძულებული გახდა, ცხოვრება ზესტაფონში გაეგრძელებინა. მეუღლე წარმოშობით ზესტაფონელია და ამიტომაც ნათესავების მოწვევით ამ ქალაქში მოხვდა.

„ძალიან გვიჭირდა. 18 სული ერთად ვცხოვრობდით. მშობლების, ძმის ოჯახი. თანაც ფსიქოლოგიურად დათრგუნულები ვიყავით. კონფლიქტი ახალი დამთავრებული იყო, ძმა და მამიდაშვილი ტყვედ ჰყავდათ აფხაზებს და ერთადერთი საფიქრალი მათი გადარჩენა იყო. თუ რამე გაგვარჩნდა, ყველაფერი გავეყიდეთ და მათ გასათავისუფლებლად დავეხარჯეთ.“

როცა პირველმა სტრესმა გადაიარა და შედარებით დავმშვიდდი, უკვე დავინწყე ფიქრი იმაზე, რაიმე სამუშაო მეპოვნა, რადგან შვილები გასაზრდელი მყავდა (ორი შვილი მყავს).

მცირე ბიზნესი იმ პერიოდში არც ისე „მოდური“ იყო. ყველაფერს სხვა სახელი ერქვა. ხალხს ძალიან უჭირდა, დევნილებს მით უმეტეს. არაფერი არ იყიდებოდა და ვაჭრობის დაწყება სარისკო საქმედ მიიჩნეოდა.

მაღე ზესტაფონში ერთ-ერთ საკონდიტროში მუშაობა შემომთავაზეს. რა თქმა უნდა, სიხარულით დავთანხმდი. შემოსავალი არც ისე ბევრი იყო, მაგრამ მაინც კმაყოფილი ვიყავი. იმ პერიოდში სულ მქონდა იდეა - საკუთარი საცხობი მქონოდა, მაგრამ ბავშვები პატარები იყვნენ. არც დრო მქონდა, არც საჭირო ფინანსები, ამიტომ ეს ყველაფერი მაფერხებდა“.

მანანა მოღვაჯისთვის კულინარიის სფეროში წლების წინ დაწყებული მუშაობა საკმაოდ წარმა-

ტებული აღმოჩნდა. მის ნახელავს ზესტაფონში ბევრი იცნობს. იდეა, საკუთარი საცხობი ჰქონოდა, რეალობად აქცია. ამაში მენარმე ქალთა ფონდიც დაეხმარა.

„ჩემი საკონდიტრო ნაწარმით ზესტაფონში სახელი საკმაოდ გავითქვი, გარკვეულ ფინანსებს მოვუყარე თავი. საჭირო ფართი ავიღე, სადაც ადრე მალაზია იყო და საცხობად გადავაკეთე. ყველა საჭირო ინვენტარი არ მქონდა. ახლობლისგან მივიღე ინფორმაცია, რომ მენარმე ქალთა ფონდი ატარებდა ბიზნეს-ტრენინგს. როცა ინფორმაციას სრულყოფილად გავეცანი, მივხვედი, მომეცა საშუალება, ჩემი იდეა სისრულეში მომეყვანა. ტრენინგმა ბევრი რამ მასწავლა, ყველა ტრენინგით კმაყოფილი ვარ. სწორედ მათი დახმარებით შევძელი ბიზნეს-გეგმის შედგენა, რომელიც კომისიამ შემდგომში მოიწონა და, აქედან გამომდინარე, ჩემი საცხობისთვის საჭირო ინვენტარი მივიღე.“

სახელის შერჩევაზე დიდხანს ვფიქრობდი. ხან „ოქროს ხელები“ ხან „მარჯვე ოსტატი“ გვინდოდა, ბოლოს „დიოსკურია“ შევარჩიეთ“.

მანანა მოღვაჯეს საცხობში ამჟამად ორი პიროვნება ჰყავს დასაქმებული. რეალიზაციას საკუთარ პროდუქციას სკოლის ბუფეტში უყუთებს. ამის ლიცენზიაც კონკურსით მოიპოვა. აცხობს სხვადასხვა სახის კულინარიულ ნაწარმს: ფუნთუშას, ხაჭაპურს, პიცას...“

„შეკვეთებს ახალი კლიენტებისგანაც ვიღებ, პროდუქციით ყველა კმაყოფილი მყავს.“

სამომავლოდ გაფართოებას ვაპირებ. 10-12 ადამიანის დასაქმებას ვგეგმავ. მინდა, პროდუქციის გასაღების გეოგრაფია გავზარდო. გარდა ზესტაფონისა, ქუთაისში მოვახდინო ჩემი პროდუქციის რეალიზება. ამისთვის წინასწარ უკვე ვმუშაობ, რამდენიმე მალაზიას მოველაპარაკე, დარწმუნებული ვარ, ჩემი საქმიანობა წარმატებული იქნება, ამის გარანტიას პროდუქტის მაღალი ხარისხი მაძლევს“.

მანანა ეკონომიკურად დამოუკიდებელი ქალია, ეს ფაქტორი შინაგანად განსაკუთრებულად აძლიერებს და ამბობს: „როცა საკუთარი შემოსავალი მაქვს, უფრო თვითდაჯერებული და დამშვიდებული ვარ. ხუთი შვილიშვილი მყავს, ნებისმიერ დროს შემიძლია, ავილო საკუთარი თანხა და საჩუქარი გავუკეთო მათ. ყველა ქალს ვურჩევ, გარისკოს და საკუთარი საქმე დაიწყოს. მთავარია, რასაც ხელს მოჰკიდებ, გააკეთო კარგად და ხარისხიანად! მზად უნდა იყო კონკურენციისთვის, წინასწარ გათვალო, რა რისკები შეიძლება შეგხვდეს. დანარჩენი შენს შრომისმოყვარეობაზეა დამოკიდებული. წარმატებაც მაღე მოვა“.

MANANA MODEBADZE'S SUCCESSFUL "DIOSKURIA"

People often say about her: she is so swift and smart that everything she decides to do does it till the end, she loves helping people, if she promises something will keep her promise by all means...

When I personally met Manana and asked her to describe herself she smiled and said that everything was right:

"I actually love to help and support people, by this I mean moral and psychological aid. Unfortunately I don't have enough money to help all of them however I always give small amounts to my friends. Furthermore I may add another feature of mine, I am tireless: if I decide something I will not give up until reach the goal. More obstacles I face more interest I have in it and work hard.

Manana was forced to flee Ochamchire since the conflict and now lives in Zestaponi, the town her husband was from.

"Our relatives lend us a house, 18 people lived in there, parents, brother's family. We could not think about finding jobs and were under huge psychological stress; conflict was recently ended, my brother and cousin were captivated in Abkhazia and only thought we had was their survival. We sold everything we owned and spent on this.

When the first stress ended I started to think where to find the job because I had to raise my children.

Small business was not so "fashionable" at that period. Everything had other names. People were in despair, especially the IDPs. Nothing was sold and trading was considered a risky business.

Soon I was proposed a job in a pastry shop which I accepted gladly. I always wanted to own a bakery, but children were too small and I had neither sufficient time nor money."

Manana's years of experience in culinary brought her success. A lot of people know her cookery and an idea to open own bakery became a reality, FWE helped her with this.

"I became quite popular with my pastries in Zestaponi and managed to gather some funds as well. I rented a space and turned it into a bakery. I did not have the entire necessary inventory. I heard from a friend that Fund of Women Entrepreneurs was conducting a business-training. When I studied

the information realized that I had an opportunity to make my dream come true. Trainings taught me a lot and I am very satisfied. With their support I managed to draft a business-plan, which was selected by the committee and finally I got the necessary inventory.

I thought a lot about selection of the name, first we wanted "golden hands" later "adroit master" and finally decided on Dioskuria."

Manana Modebadze hired two people and sells her product at school, whose license she won in the contest as well. She bakes various products: cookies, khachapuri, pizza...

"I have new orders from new clients as well, everybody is satisfied with my food. I plan to expand my business and employ 10-12 more persons additionally. I want to expand geographical scope as well and sell my products in Kutaisi. I am already working on this, I have negotiations with several shops, I am sure my business will be quite successful, it is guaranteed by high quality of products."

Manana is economically independent woman, this factor makes her stronger: "when you have your own income you feel more self-confident and peaceful. I have five grand children I may take my money and make a present for them any time. My advice to every woman is to risk and start her own business. The most important thing is whatever you do, do it well and properly! You have to be ready for rivalry and risks, rest depends on your hard work and success will come soon."

NATRULI NACHKEBIA

იურიდიული კუთხე

ვარ იურიდიული პირი, შპს-ს დირექტორი, სამენარმეო საქმიანობის განსახორციელებლად უნდა დავიქირავოთ უძრავი ფართი. მაინტერესებს, ქირავნობის ხელშეკრულება აუცილებელია თუ არა, წარდგენილ იქნეს საჯარო რეესტრის სააგენტოში?

მოგახსენებთ, რომ საქართველოს კანონში „საჯარო რეესტრის შესახებ“, 2011 წლის 22 თებერვალს კანონში განხორციელებული ცვლილებების თანახმად სამართლებრივი ურთიერთობის წარმოშობისათვის იურიდიული პირის მონაწილეობით ერთ წელზე მეტი ვადით დადებული გარიგების (თქვენს შემთხვევაში იჯარის ხელშეკრულება) რეგისტრაცია სავალდებულოა საჯარო რეესტრის სააგენტოში.

მაინტერესებს, როგორი საქმიანობა შეიძლება ჩაითვალოს მიკრო ბიზნესად?

განვიმარტავთ, რომ საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 84-ე მუხლის თანახმად მიკრო ბიზნესის სტატუსი შეიძლება მიენიჭოს ფიზიკურ პირს, რომელიც არ იყენებს დაქირავებულ პირთა შრომას და დამოუკიდებლად ეწევა ეკონომიკურ საქმიანობას, რომლიდანაც მის მიერ მისაღები ჯამური ერთობლივი შემოსავალი კალენდარული წლის განმავლობაში არ აღემატება 30 000 ლარს.

მაინტერესებს, ადრე რეგისტრირებულ ინდ. მენარმეს შეუძლია თუ არა მიკრო-ბიზნესის სტატუსის მიღება?

განვიმარტავთ, რომ თუ მენარმე აკმაყოფილებს საგადასახადო კოდექსის 84-ე მუხლით გათვალისწინებულ მოთხოვნებს, ასეთ შემთხვევაში მისი ინდ. მენარმედ რეგისტრაცია, რომელიც თუნდაც განხორციელებული იყოს 2011 წლის იანვრამდე, დამაბრკოლებელი გარემოება არ გახლავთ მიკრო ბიზნესის სტატუსის მისაღებად.

რა პროცედურებია საჭირო მიკრო-ბიზნესის სტატუსის მისაღებად?

განვიმარტავთ, რომ საქართველოს საგადასახადო კოდექსის 85-ე მუხლის თანახმად, ფიზიკური პირი, რომელიც აკმაყოფილებს კანონით დადგენილ პირობებს, უფლებამოსილია მიკრობიზნესის სტატუსის მინიჭების მიზნით მართოს საგადასახადო ორგანოს საგადასახადო აღრიცხვის ადგილის მიხედვით, რისთვისაც გაიცემა მიკრო-ბიზნესის სერტიფიკატი.

თამარ ფაჩულია

LAWYER'S CORNER

I am an owner of legal entity, director of the LTD, we need to rent a space for entrepreneurial activity. Is it necessary to have rental agreement submitted to the state registry agency?

Based on the Law of Georgia on State Registry and the amendments made on February 22 2011, in order to achieve legal relations with participation of legal entity, the agreement on renting for more than a year is necessary to be registered in State Registry Agency.

What kind of activity can be considered as a micro-business?

Based on the Tax Code of Georgia, Article 84, the micro-business status can be applied to an individual, who does not utilize the labour of hired persons and runs economical activity independently with no more 30 000 GEL total annual income.

Can a registered individual entrepreneur get the status of micro-business?

If the entrepreneur satisfies the requirements of the Tax Code of Georgia, Article 84, the individual entrepreneur's registration certificate, issued by January 2011, is not considered as hindering factor to get micro-business status.

What procedures are needed to get the status of micro-business?

Based on the Tax Code of Georgia, Article 85, physical entity, satisfying conditions within the law, is eligible to get the status of micro-business by applying to the tax inspection in accordance with the taxation registry location. The appropriate micro-businesses certificate is issued.

TAMAR PACHULIA

პროექტის დირექტორი:
მერი გელაშვილი

პროექტის კონსულტანტი:
ალლა გამახარია

კოორდინატორი:
მირანდა გვანცელაძე

პროექტის ასისტენტები:
დიანა ყურაშვილი
თემურ გამახარია
ლელა ჯალაღონია

რედაქტორი: **ხათუნა გოგუა**

ინგლისურ ვერსიაზე მუშაობდა:
სალომე ლომაძე

Project director
Meri Gelashvili

Project consultant
Alla Gamaxaria

Project coordinator
Miranda Gvantseladze

Project assistants
Diana Kurashvili
Lela Jalagonia
Temur Gamaxaria

Editor: **Xatuna Gogua**

Responsible for English version:
Salome Lomadze

მისამართი: ქ. ქუთაისი, მგალობლიშვილის 6
ტელ: 7 29 02 ფაქსი: 7 13 68
ელფოსტა: meri_gelashvili@yahoo.com
ვებ-გვერდი: www.fwe.ge

Address: 6, Mgaloblishvili, Kutaisi
Tel: 7 29 02 Fax: 7 13 68
E-mail: meri_gelashvili@yahoo.com
Web-site: www.fwe.ge